

מתקפת הטרור במומבאי

26 - 29 נובמבר 2008

ד"ר שאול שי

תוכן עניינים

- 3 -	כללי
4-6	מתקפת הטרור במומבאי - ההכנות והביצוע
7-8	הטרוריסטים שהשתתפו בפיגועים במומבאי
9-14	ארגון לשכר א - טייבה "צבא הטהורים"
15-16	ארגון הצדקה האיסלאמי - ג'מעאת א - דעווה
17-20	תגובת הודו לפיגועים
21-23	תגובת פקיסטן לפיגועים
24-25	תגובת ארה"ב לפיגועים
- 26 -	תגובת האו"ם
27-29	מתקפת הטרור במומבאי - המשמעויות האסטרטגיות
- 29 -	סיכום
30-32	הערות

מתקפת הטרור במומבאי

כללי:

ב - 26 - 29 נובמבר 2008 אירעה במומבאי מתקפת הטרור החמורה ביותר שידעה הודו, (היו שהגדירו את הפיגועים כפיגועי ה - 9/11 של הודו), כאשר בשורה של פיגועי הרג ומיקוח נהרגו למעלה מ - 170 בני אדם וכ - 300 נפצעו.

הפיגועים בוצעו ע"י עשרה טרוריסטים שפעלו במספר חוליות במוקדים שונים בעיר מומבאי, בעיקר ביעדים בהם נמצאו אזרחים זרים. ארגון בלתי מזוהה בשם "דיכאן מג'אהידין" נטל אחריות לפיגוע ודרש את שחרורם של המג'אהידין המצויים בבתי הכלא בהודו.

מחקירת הפיגועים עולה כי המפגעים הגיעו בדרך הים מפקיסטן ופעלו בשליחות ארגון **לשכר א - טייבה**, ארגון איסלאמי קיצוני המקיים קשרים עם ארגון אל קאעדה וארגוני ג'האד עולמי נוספים.

כוחות הביטחון ההודים הופתעו מעיתוי הפיגוע, מהיעדים שנבחרו ומדפוס הפעולה של הטרוריסטים,

וכתוצאה מכך נדרשו כ - 60 שעות עד שעלה בידם לחסל את חוליות הטרור.

ממשלת הודו האשימה את פקיסטן באחריות לכך שהמפגעים יצאו משטחה ובעקבות הפיגועים חלה החרפה במערכת היחסים, המתוחה ממילא בין הודו לפקיסטן.

הודו דרשה מפקיסטן לפעול נחרצות נגד תשתיות הטרור בשטחה ולהסגיר להודו עשרים טרוריסטים

המבוקשים על ידה אשר שוהים בפקיסטן ואשר לטענת הודו מעורבים בפיגועים במומבאי.

ממשלת פקיסטן מצידה מנסה להתנער מהאחריות לפיגוע ולשכך את המתרחש מול הודו, הן במישור

ההצהרתי והן באמצעות מעצרים שביצעה נגד חברי ארגון לשכר א - טייבה ותומכיהם.

יזכר כי גם ב - 2002 עמדו שתי המדינות הגרעיניות הודו ופקיסטן על סף מלחמה בעקבות פיגוע שביצעו

ארגון לשכר א - טייבה וג'ייש מחמד בבניין הפרלמנט בניו דלהי כאשר בפיגוע זה נהרגו 4 בני אדם.

רק בזכות מאמצים דיפלומטיים אינטנסיביים של ארה"ב וגורמים נוספים במערכת הבינ"ל נמנעה התלקחות כוללת בין שתי המדינות.

ארה"ב החוששת מפגיעה באינטרסים אסטרטגיים שלה באזור ובשיתוף הפעולה של פקיסטן במלחמה נגד

הטרור באפגניסטן נרתמה לפעולה במגמה לשכך את המתרחש.

במסגרת זו ביקרו בהודו ובפקיסטן, שרת החוץ רייס וראש המטות המשולבים מולן, ודחקו בצדדים להימנע מהסלמה.

האום, סין ומדינות נוספות נרתמו אף הן למאמצים למנוע התלקחות בין שתי המדינות וקראו למנהיגיהם לנקוט באיפוק.

נכון לפברואר 2009, נמשכת המתרחש בין שתי המדינות ולא ברור לפי שעה כיצד יסתיים המשבר הנוכחי ומה יהיו השלכותיו ארוכות הטווח על יחסי שתי המדינות.

מתקפת הטרור במומבאי - ההכנות והביצוע

שלב ההכנות:¹

ההכנות לפיגועים נמשכו למעלה משנה ובמסגרתם נאסף מודיעין מפורט אודות היעדים להתקפה במומבאי, במשך מספר חודשים.

קיימת אפשרות שחלק מהטרוריסטים שהשתתפו בפיגועים סיירו קודם לביצוע הפיגועים ביעדים אותם תקפו מאוחר יותר במומבאי.

במסגרת ההכנות לפיגועים הוכנה מערכת תקשורת אשר כללה טלפונים לווייניים לתקשורת בזמן ההפלגה מפקיסטן למומבאי ומערכת של טלפונים סלולריים לתקשורת בין החוליות במומבאי.

האימונים לקראת הפיגועים:²

מעדותו של הטרוריסט שנלכד, אג'מל אמיר (קסאב), עולים הפרטים הבאים לגבי האימונים שעבר יחד עם עוד 20 טרוריסטים נוספים במתקנים ומחנות אימונים של ארגון לשכר א - טייבה.

- שלב האימון הראשוני - במשך 3 שבועות, אינדוקטרינציה איסלאמית ואימוני כושר גופני.
- שלב האימון הבסיסי - במשך 3 שבועות, אימונים בנשק קל, מחנאות, שימוש במטול RPG, שימוש במוקשים והפעלת מרגמות.
- שלב האימון המתקדם - במשך 3 חודשים, אימונים מתקדמים בהפעלת אמצעי לחימה והכנת מטענים וכן לימוד אומנויות לחימה שונות.
- שלב האימון האחרון - במשך כחודשיים, לימוד כיצד מתכננים מבצע, קריאת מפות, הפעלת אמצעי ניווט (GPS) ועמידה בחקירות.

בתום תקופת ההכשרה נבחרו המועמדים לביצוע המתקפה במומבאי ואלה עברו אימונים נוספים בתחום הימי במתקן בסמוך לקראצ'י.

יעדי הפיגועים:

כיעדים למתקפת הטרור נבחרו אתרים הומי אדם ובעיקר יעדים בהם מצויים אזרחים ממדינות המערב, ישראלים ויהודים. עפ"י עיתון מקומי במומבאי, הטרוריסט אג'מל אמיר (קסאב) מסר בחקירתו כי בית נארימן (בית חב"ד) היה המטרה העיקרית של הפיגוע ולדבריו באמצעות הפיגוע רצו לשלוח מסר "ליהודים ברחבי העולם". לטענתו הפגיעות במלונות טאג', אוברוי ותחנת הרכבת נועדו להגביר את אפקט הפיגוע.³

להלן רשימת היעדים העיקריים:

- מלון טאג' מהאל (Taj Mahal)
- מלון אוברוי (Trident Oberoi)
- בית נארימן (בית חב"ד).
- מסעדה (Leopold)
- תחנת רכבת (Chartapati Chivagi).

- תחנת משטרה.
- בית חולים (Cama).
- בית קולנוע (Metro).
- רציף (Mazgaon).
- חוף (Chopatty).
- אזור (Vileparle).

ביצוע הפיגועים:⁴

הטרוריסטים שיצאו מאזור קראצ'י הפליגו למומבאי באמצעות ספינה הודית (Kober) עליה השתלטו. הטרוריסטים העמיסו על הספינה אמצעי לחימה, ציוד תקשורת ומזון וכן שתי סירות גומי. בקרבת מומבאי ירדו הטרוריסטים מהספינה והפליגו לעבר מומבאי בסירות הגומי.

במהלך השייט למומבאי ובמהלך הפיגועים השתמשו הטרוריסטים במספר מערכות קשר:

- טלפונים לוויינים Call Phonic.
- טלפונים סלולריים עם כרטיסי sim הודים (לתקשורת בתוך מומבאי).

מערכות התקשורת בוררו ע"י זראר שאה (עצור כיום בפקיסטן).⁵

לאחר הנחיתה במומבאי התפצלו הטרוריסטים שמנו כ - 10 איש, למספר חוליות כאשר כל חוליה תקפה את היעדים שתוכננו עבורה.

כל חוליית טרור מנתה בין 2 - 3 טרוריסטים אשר היו מצויידיים בנשק קל, רימונים ומטעני חבלה. קיימת אפשרות שקבוצת טרוריסטים נוספת הגיעה למומבאי דרך היבשה וסייעה בהכנות הלוגיסטיות ובתוך כך הסתרת ציוד לחימה בבתי המלון שהיוו את יעדי הפיגועים. כמו כן הטרוריסטים נעזרו בסייענים הודיים (משטרת מומבאי מחפשת אחריהם).⁶

חוליות הטרור ביצעו פיגוע משולב של הרג ותפיסת בני ערובה בשלושת מוקדי הפיגועים העיקריים במלונות: טאג' מהאל, אוברוי ובבית חב"ד.

במהלך הפיגועים נהרגו כ- 170 אזרחים (מהם 6 ישראלים) ונפצעו למעלה מ - 300. בין ההרוגים גם אזרחים זרים ממדינות שונות.

פעילות כוחות הביטחון ההודיים:⁷

לאחר שהשלטונות ההודים התגברו על ההפתעה הראשונית של מתקפת הטרור הועברו למומבאי כוחות מיוחדים על מנת להתמודד עם הטרוריסטים שתפסו בני ערובה בשני בתי מלון ובבית חב"ד. העברת הכוחות למומבאי נמשכה כ - 6-8 שעות במהלכן כותרו האזורים בהם נמצאו הטרוריסטים ע"י כוחות המשטרה המקומיים. המטכ"ל ההודי העניק למבצע הלחימה בטרוריסטים במומבאי את שם הקוד " Black Tornado".

במבצע נטלו חלק היחידות המיוחדות הבאות:

- National Special Action Group (SAG) היחידה המתמחה בלוחמה בטרור הכפופה ל - National Security Group (NSG) ונחשבת ליחידה המאומנת והמצויידת ביותר למשימות אלה בהודו.
 - לוחמי קומנדו של חיל הנחתים ההודי (Marine Commandoes).
 - כוח תגובה מהירה של הפיקוד ההודי המקומי (QRT).
 - כוח התגובה המהירה של הכוחות הסמי צבאיים באזור (Paramilitary Rapid Reaction Force).
- מלבד הכוחות המיוחדים פעלו במומבאי כוחות משטרה מקומיים ומרחביים. ריבוי הכוחות והמפקדות הקשו על התיאום, הפיקוד והשליטה ופגעו באפקטיביות הפעלת הכוחות. הלחימה נגד הטרוריסטים נמשכה כ - 60 שעות בשלושה מוקדים: מלונות טאג' מהאל, ואוברוי ובבית חב"ד כאשר במוקדים אלה ניסו כוחות הביטחון ההודיים לשחרר מאות בני ערובה שהוחזקו ע"י הטרוריסטים.
- בקרב במלון טאג' מהאל נהרגו 4 מחבלים וכ - 60 אזרחים ואנשי כוחות הביטחון.
 - בקרב במלון אוברוי נהרגו 2 מחבלים וכ - 50 אזרחים ואנשי כוחות הביטחון.
 - בקרב בבית חב"ד נהרגו 2 מחבלים ו - 8 אזרחים.
- מחבל נוסף נהרג בפיגוע בתחנת הרכבת ומחבל אחד נתפס - מחמד אג'מאל אמיר (קסאב) בן 21 (ראה פירוט בהמשך).
- נראה כי מלבד החוליות המבצעיות שביצעו את הפיגועים פעלו כאמור במומבאי גם טרוריסטים נוספים שסייעו לוגיסטית לפעולה וייתכן גם גורמים אשר פיקדו על הוצאתה לפועל אולם גורמים אלה לא נפגעו במהלך מתקפת הטרור ולא נלכדו בידי כוחות הביטחון ההודיים.

הטרוריסטים שהשתתפו בפיגועים במומבאי⁸

בהתקפת הטרור במומבאי השתתפו כאמור 10 טרוריסטים כאשר 9 מהם נהרגו ואחד נלכד. משטרת מומבאי זיהתה אותם ע"פ תעודות שנמצאו ברשותם ובעזרת מחמד אג'מאל אמיר (קסאב) הטרוריסט שנלכד.

להלן הפרטים אודות הטרוריסטים:

- 2 הטרוריסטים אשר תקפו את תחנת הרכבת ובית החולים (cama):
 - מחמד אג'מאל אמיר (כנוי - קסאב), שם הכיסוי שניתן לו בארגון אבו מג'אהיד. מוצאו מהכפר פרידקוט בפקיסטן.
 - אסמעיל חאן, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, אבו אסמעיל, מוצאו מדרה אסמעיל חאן בפקיסטן.
 - 4 הטרוריסטים אשר תקפו את מלון טאג':
 - חאפז ארשאד, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, רדה עבד אל רחמן, מוצאו ממולטן בפקיסטן.
 - ג'וואד, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, אבו עלי, מוצאו מאוקרה בפקיסטן.
 - סוהיב, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, אבו סוהיב, מוצאו מסיאלקוט בפקיסטן.
 - נזיר, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, אבו עומר, מוצאו מפאיסלאבאד בפקיסטן.
 - 2 הטרוריסטים שתקפו את בית חב"ד:
 - נאצר, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, אבו עמר, מוצאו מפאיסלאבאד בפקיסטן.
 - באבאר אמראקו, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, אבו עכשה, מוצאו ממולטן בפקיסטן.
 - 2 הטרוריסטים שתקפו את בית מלון אוברוי:
 - עבד אל רחמן, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, עבד אל רחמן ח'וטה, מוצאו ממולטן בפקיסטן.
 - פאהדאללה, שם הכיסוי שניתן לו בארגון, אבו פאהד, מוצאו מאוקרה בפקיסטן.
- לטענת בכיר במשטרת מומבאי: נזיר, נאצר ואסמעיל חאן, שעמד בראש קבוצת הטרוריסטים, היו מעורבים בפיגועים בהודו גם בעבר.
- מחומר החקירות עולה כי המבצע תוכנן ע"י ראש המבצעים של הארגון זכי א - רחמן לקווי ובמהלך המבצע הוא עמד בקשר טלפוני עם המבצעים. מערכת הקשר לשליטה במבצע הוכנה ע"י זראר שאה, האחראי על מערכות התקשורת בארגון (לקווי ושאה נעצרו ע"י השלטונות הפקיסטניים).⁹
- בתחילת פברואר 2009 תגברה משטרת מומבאי את האבטחה סביב מחמד אג'מאל אמיר (קסאב) על רקע מידע מודיעיני בדבר כוונה לנסות לחסלו בטרם יועמד למשפט. לפי מקורות הודיים ארגון הפשע של דאוד איברהים (אשר חשוד במימון הפיגועים במומבאי) ואולי גם גורמים נוספים מעוניינים לחסלו.
- כתב האישום יוגש נגד קסאב לבית המשפט ב - 24 פברואר 2009 ובאם יורשע הוא צפוי לגזר דין מוות.
- 11 מדינות שאזרחיהן נפגעו בפיגועים במומבאי יגישו גם הן תביעות נגד קסאב.¹⁰

הטרוריסט מחמד אג'מאל אמיר (קסאב) שנתפס ע"י השלטונות ההודיים

ארגון לשכר א - טייבה ("צבא הטהורים")¹¹

לשכר א - טייבה הוא אחד מארגוני הטרור האיסלאמיים הפקיסטניים הגדולים והקטלניים ביותר הפועלים בחבל ג'אמו - קשמיר, בחלקים נוספים של הודו ואף מחוץ לתת היבשת ההודית. הארגון הוקם בסוף שנות השמונים יחד עם הזרוע הפוליטית שלו שנקראה מרכז דעווה אל אירשאד וארגון הצדקה ג'מעאת א - דעווה.

מייסדי הארגון היו: זעפר איקבאל, הפרופסור ואיש הדת, חפיז מחמד סייד ועבדאללה עזאם הנחשב לאחד מאבות הג'יהאד העולמי. לאחר מותו של עזאם ב - 1989 המשיכו זעפר איקבאל וחפיז מחמד סייד לנהל את הארגון על זרועותיו הפוליטיות החברתיות והצבאיות. חפיז מחמד סייד הוא האמיר של הארגון על זרועותיו ושלוחותיו (המנהיג הדתי העליון).

חפיז מחמד סייד אימץ את השקפותיו הקיצוניות על רקע הטרגדיה שעברה משפחתו במהלך הקמת שתי המדינות העצמאיות הודו ופקיסטן (1947), תהליך שלווה בעקירת מיליוני תושבים ומעשי טבח הדדיים בין מוסלמים להינדים.

משפחתו של חפיז מחמד סייד, שהייתה מוסלמית אדוקה, נאלצה להימלט מביתה בסימלה בהודו ו - 37 מבני משפחתו נרצחו בידי הינדים.¹²

משפחתו של חפיז מחמד סייד התיישבה בחבל פנג'ב בחבל סרגודה, שם גדל והתחנך ולאחר מכן למד באוניברסיטה של פנג'ב ובאוניברסיטה האיסלאמית על שם המלך עבד אל עזיז בריאד בערב הסעודית. בעת שהותו בערב הסעודית נחשף לאסכולה הוואהאבית. עם שובו לפקיסטן קיבל משרת הוראה במחלקה ללימודי האיסלאם באוניברסיטה של לאהור. בשנות ה - 80 הצטרף חפיז מחמד סייד למוג'אהדין שלחמו באפגניסטן ושם פגש את עבדאללה עזאם ואוסמה בן לאדן.¹³

בשנות השמונים היה ארגון לשכר א - טייבה מעורב בלחימה נגד הכוחות הסובייטיים באפגניסטן ונתמך ע"י שירותי המודיעין הפקיסטניים ה - ISI.

במקביל למעורבותו בחזית האפגנית החל הארגון לפעול גם נגד הודו בג'אמו קשמיר בעידוד המודיעין הפקיסטני.

הארגון דוגל בתפיסה סלפית - ג'יהאדית וחזונו שהחל בהשלטת האיסלאם על חבל ג'אמו - קשמיר התרחב להודו כולה והתחבר לחזון הגלובלי של הג'יהאד העולמי.

ב - 1996 אמר חפיז מחמד סייד בראיון כי:¹⁴

"הג'יהאד בקשמיר יתפשט במהרה להודו כולה המג'אהדין שלנו יצרו שלושה פקיסטנים בהודו".

בראיון נוסף שנערך עימו ב - 1997 אמר:¹⁵

"אנו חשים כי קשמיר תשחרר תחילה ולאחר מכן יתקוממו המוסלמים בהודו, יגרמו להתפוררות המדינה ההודית ויקימו מדינה מוסלמית".

בראיון שהתקיים עם חפ"ז מחמד סייד בשנת 2000 הוא הציג חזון אוניברסלי של התנועה וטען כי:¹⁶
"הג'האד בקשמיר הוא צעד ראשון לשחרור כל המוסלמים בהודו וכי הוא מאמין בהתנגשות בין הציביליזציות והג'האד שלנו יימשך עד אשר האיסלאם יהפוך לדת הדומיננטית בעולם".

הארגון נהנה מתמיכה פוליטית מצד מפלגות איסלאמיות בפקיסטן דוגמת "הג'מעאה איסלאמיה" ו"ג'מאעת אל עלמאא' אלאסלאמי" וכמו כן הוא מקיים קשרים עם ארגוני טרור איסלאמיים אחרים דוגמת "צבא מחמד". לרשות הארגון מאות לוחמים בפקיסטן והוא בנוי במתכונת סמי צבאית, כאשר תשתיות הטרור של הארגון פועלות כאמור גם מחוץ לגבולות תת היבשת ההודית.

הפיגוע הראשון של הארגון בוצע ב- 5 פברואר 1993 כאשר חוליית טרור בת 12 טרוריסטים ממוצא פקיסטני ואפגני חדרה לחבל ג'אמו - קשמיר הנמצא בשליטה הודית, תקפה עמדה של הצבא והרגה שני חיילים הודים.¹⁷

במקביל לפעילותו הטרוריסטית פיתח הארגון גם תשתית הסברתית, כאשר הפרסום העיקרי שלה נקרא "אל דעוּת" והוא נמכר ב- 80,000 עותקים ברחבי פקיסטן.¹⁸

הארגון חיזק את מעמדו החל מ- 1997 בתקופת כהונתו השנייה של ראש ממשלת פקיסטן, נאוואז שריף. בתקופה זו פרס המודיעין הפקיסטני (ISI) את חסותו על הארגון וסייע לו במימון, באימונים ובנשק. ביטוי למעמדו החזק של הארגון ניתן למצוא בביקור שר ההסברה הפקיסטני ומושל חבל פנג'ב במטה הארגון ליד העיר מורדיק Murdike ליד לאהור (Lahore) בשנת 1997.

העלייה בחשיבות הארגון הייתה כרוכה בשינוי במדיניות המודיעין הפקיסטני שהחליט להעתיק את מרכז הכובד של הפעולות החתרניות מעמק קשמיר לאזור ג'אמו (Jammu) כחלק מתוכנית מקיפה לביצוע טיהור אתני של המיעוטים באזור באמצעות הגברת פעילות הטרור.

הארגון היה אמצעי אידיאלי למשימה זו בשל האידיאולוגיה האיסלאמית הרדיקלית שלו ונכונותו לבצע פיגועים ומעשי טבח במיעוטים באזור.

מוצאם של מרבית חברי לשכר א - טייבה מחבל פנג'ב הפקיסטני סייע בידם להיטמע בקלות בקרב האוכלוסייה באזור ג'אמו (Jammu), אשר דוברת את אותו הדיאלקט.

לוחמי הארגון הוכשרו במחנות אימונים של הארגון באזאד קשמיר (קשמיר הפקיסטנית) ובאזור הגבול עם אפגניסטן - (North West Frontier Province - NWFP).¹⁹

הכשרת הלוחמים בוצעה בשני שלבים:

- בשלב ראשון עברו המגוייסיים הכשרה דתית, תוך הקפדה על הלבוש, ההתנהגות וקיום המחוייבויות הדתיות לצד אמונים בסיסיים בכלי נשק.
- לאחר האמון הבסיסי נשלחו המגוייסיים חזרה לבתיהם ובהשגחת פעילי הארגון עסקו בפעילויות שונות בשליחות הארגון כגון: איסוף תרומות, הסברה ועוד. רק מקצת מהמגוייסיים, אלה שנמצאו המתאימים ביותר מבחינת כישוריהם ודבקותם ברעיונות הג'האד זומנו לאימונים מתקדמים.

- בשלב האימון המתקדם בו נטלו חלק רק הטובים מבין המגוייסיים הוכשרו הלוחמים בלוחמת גרילה, הכנת מטעני חבלה, שימוש בנשק נ"ט ובטקטיקות לחימה.
- הלוחמים ששיגר הארגון לפעולות בקשמיר היו לפיכך בעלי הכשרה מבצעית טובה, מוטיבציה ונחישות להילחם וכתוצאה מכך העדיפו לרוב, כאשר כותרו ע"י הכוחות ההודיים, למות בקרב ולא להיכנע. ביטוי לכך ניתן לראות ב - 1997, כאשר המספר הגדול ביותר של טרוריסטים שנהרגו בידי כוחות הביטחון ההודיים היה מארגון זה.
- ארגון לשכר א - טייבה פעל בדרך כלל באופן עצמאי אולם ניתן להצביע גם על מספר התקפות טרור שביצע בתיאום עם ארגון חיזב אל מג'אהדין, ולהלן מספר דוגמאות:
 - טבח של 23 איש ב - 23.1.1998 בוונלמה (Wanlham).
 - טבח של 25 איש ב - 19.6.1998 במהלך חתונה בדודה (Doda).
 - טבח של 35 איש ב - 20.3.2000 בצ'טיספור (Chattismghpora), אשר התרחש במהלך ביקור נשיא ארה"ב בהודו.
 - לשכר א - טייבה ביצע גם שורת פיגועי "הקרבה עצמית" נגד בסיסים של כוחות הביטחון ההודיים:
 - התקפה על מחנה של כוח משמר גבול הודי בבאנדיפור (Bandipore) ליד סרינגר (Srinagar).
 - התקפה על מחנה של כוח משמר הגבול בהנדוורה (Handwara) ב - 4.9.1999.
 - התקפה על מטה הכוחות המיוחדים ב - 27.12.1999.
 - למרות שמפקד יחידת "המתאבדים" בארגון, אבו מועין נהרג ב - 30.12.1999 בהיתקלות עם כוחות הודיים, נמשכו פיגועי "ההקרבה העצמית" של הארגון, וגם בשנת 2000 בוצעו שלושה פיגועים כאלה:
 - ב - 1.1.2000 נגד מחנה צבאי בסורנקוט (Surankote).
 - ב - 12.1.2000 נגד מחנה צבאי באנטנג (Anantang).
 - ב - 21.1.2000 נגד מחנה משמר הגבול בסרינגר (Srinagar).
 - פיגועים אלה תרמו לחיזוק מעמדו של הארגון ולזריעת פחד בקרב כוחות הביטחון והאזרחים ההודיים בג'אמו - קשמיר.
 - ב - 22 דצמבר 2000 ביצע הארגון פיגוע התאבדות נגד מפקדה הודית ב"מבצר האדום" בניו דלהי. שני מחבלים מתאבדים פוצצו עצמם בכניסה למבנה וגרמו לנפגעים רבים מקרב הכוח ההודי. ה"מבצר האדום" שימש בתקופת השלטון המוסלמי בהודו כמקום מושבם של השליטים המוסלמים ולפיכך הייתה לפיגוע זה משמעות סמלית מיוחדת.
 - לאחר שארגון חיזב אל - מג'אהדין חתם על הסכם שביתת נשק ופתח במגעים מדיניים עם שלטונות הודו הפך ארגון לשכר א - טייבה לגורם המוביל את הג'אהד נגד הודו.
 - הארגון מממן חלק ניכר מפעילותו באמצעות איסוף תרומות מאוכלוסיות פקיסטניות במדינות המפרץ הפרסי, אירופה (בעיקר בבריטניה בה קיימת קהילה פקיסטנית של כ - 4.5 מיליון איש), אוסטרליה ועוד.

הכספים מגויסים באמצעות ארגוני צדקה, מאנשי עסקים פקיסטניים וחלק מהמימון הגיע גם מממשלת פקיסטן.

לארגון קשרים הדוקים עם בן לאדן וארגון אל קאעדה ואנשיו פרוסים ברחבי העולם מהפיליפינים דרך צ'צ'ניה, בוסניה ועד עיראק. הארגון העניק מחסה לרמזי יוסוף ולמיר אימאל קאנזי, שני טרוריסטים שנתפסו והוסגרו לארה"ב. כזכור רמזי יוסוף תכנן והוציא לפועל את הפיגוע הראשון נגד מגדלי התאומים בניו יורק ב - 1993, ואילו מיר אימאל קאנזי רצח שני אנשי CIA בווינגטון. גם בכיר אל קאעידה אבו זביידה נלכד בבית בפאיסלאבאד אשר הושכר ע"י פעיל מארגון לשכר א - טייבה.

עפ"י מקורות הודיים בן לאדן מימן את הקמת בית ההארכה במתחם של הארגון במורדיק ונהג להתארח בעצמו במקום מעת לעת.²⁰

באפריל 2004 לכדו הכוחות הבריטיים באזור בצרה בעיראק, לוחם ממוצא פקיסטני בשם דניש אחמד שהיה אחד ממפקדי הלשכר א - טייבה בקשמיר. דניש אחמד היה אחד מכמה מאות לוחמי ג'יהאד פקיסטניים ובהם פעילי לשכר א - טייבה שהגיעו להשתתף בג'יהאד נמד כוחות הקואליציה בעיראק. חפיז מחמד סייד ששהה ב - 2004 בערב הסעודית טיפל באופן אישי בשיגורם של לוחמי הלשכר א - טייבה לעיראק השכנה.²¹ בנואם שנשא חפיז מחמד סייד ביוני 2004 אמר כי:²² "זו חובתם של המוסלמים להצטרף למוג'אהדין הלוחמים נגד האמריקאים בעיראק. האיסלאם נתון בסכנה גדולה והמוג'אהדין בעיראק לוחמים למען החזרת הכבוד ולוחמים בכוחות הרשע בתנאים קשים ביותר".

גורם בכיר ב - CIA ציין בראיון ל - Sunday Telegraph, בעקבות פיגועי מומבאי, כי לארגון לשכר א - טייבה תשתית פעילים נרחבת בקרב הקהילה הפקיסטנית בבריטניה וכי קיים חשש שהארגון יבצע פיגועים גם מחוץ לדירת פעילותו "המסורתית" בהודו.²³

לארגון מחנות אימונים רבים בפקיסטן ובחבל ג'אמו קשמיר בהם מתאמנים גם חברי ארגוני טרור איסלאמיים אחרים.

הארגון הוכנס בדצמבר 2001 לרשימת ארגוני הטרור של ארה"ב, הוצא מחוץ לחוק ונכסיו הוקפאו. לאחר פיגועי ה - 9/11, הכרזת המלחמה העולמית בטרור והצטרפות פקיסטן לקואליציה נגד הטרור בראשות ארה"ב, נאלצה פקיסטן להוציא את הארגון מחוץ לחוק (2002), אולם הארגון לא התפרק והמשיך לפעול בפקיסטן באופן חשאי.

בשנים 2003 - 2006 ביצע הארגון שורה של התקפות טרור ברחבי הודו:

- ב - 13 מרס 2003 פוצצו פעילי הארגון מטעני חבלה ברכבת ובאוטובוס במומבאי. בפיגועים נהרגו 19 בני אדם ועשרות נפצעו.
- ב - 22 מאי 2005 פעילי הארגון פוצצו מטעני חבלה בשני בתי קולנוע בניו דלהי. בפיגוע נהרג אדם אחד וכ - 50 נפצעו.

- ב - 29 אוקטובר 2005 פוצצו פעילי הארגון 3 מטעני חבלה בשלושה שווקים הומי אדם בניו דלהי. מטען חבלה נוסף התגלה ונטרל ע"י כוחות הביטחון ההודיים. בפיגועים נהרגו מעל 60 בני אדם ומאות נפצעו.
 - ב - 11 יולי 2006 בוצעה סדרת הפיגועים החמורה ביותר של הארגון (עד אותה עת). פעילי הארגון הטמינו מטעני חבלה ב - 7 רכבות ופוצצו אותם סימולטנית. בפיגוע נהרגו 200 בני אדם ומעל 700 נפצעו.
- ככלל נמנע ארגון לשכר א - טייבה מנטילת אחריות לפיגועים והכחיש את האשמות הודו בדבר אחריותו למותם של מאות בני אדם, אולם ממצאי חקירות הפיגועים הצביעו בבירור על אחריות הארגון לביצוע הפיגועים.
- בשנים 2006 - 2008 בעקבות המגעים המדיניים בין הודו לפקיסטן, צמצם הארגון את פעילותו באזור ג'אמו - קשמיר והעתיק את עיקר פעילותו לאזור השבטים (FATA) בגבול פקיסטן - אפגניסטן וכן הוא המשיך לבצע פיגועים בעומק השטח ההודי.
- נראה כי למרות שפורמלית הארגון הוצא כאמור מחוץ לחוק בפקיסטן, הוא עדיין שומר על קשרים חשאיים עם שירותי המודיעין הפקיסטניים. כמו כן עד לפיגועים האחרונים במומבאי המשיך הארגון לקיים תשתית של מחנות אימונים ומפקדות ועסק בגיוס כספים ומתנדבים באמצעות ארגון הצדקה ג'מעאת א - דעווה.
- הפיגוע הבולט ביותר של הארגון בוצע ב - 13 דצמבר 2001 כאשר תקף יחד עם ארגון "צבא מחמד" את בניין הפרלמנט בהודו וכמעט והביא כתוצאה מכך לעימות מזויין בין הודו לפקיסטן, (ראה פירוט בנספח). בהתאם למדיניותו, ארגון לשכר א - טייבה מיהר להכחיש את האשמותיה של הודו כי הוא עומד מאחורי הפיגועים במומבאי, אולם למרות הודעתו ביצעו השלטונות הפקיסטניים מעצרים בקרב פעיליו וסגרו מתקנים השייכים לארגון.
- ב - 16 דצמבר 2008 האשים דובר לשכר א - טייבה כי הודו קושרת את המלחמה לשחרור חבל קשמיר עם טרור והצהיר כי ארגונו ימשיך במאבק לשחרור חבל קשמיר. הוא שב והכחיש את מעורבות הארגון בפיגועים במומבאי ואף קרא להקמת ועדת חקירה של האו"ם שתחקור את הפיגועים. בנוסף על כך הכחיש הדובר טענות כי לארגונו קשרים עם הטליבאן ואל קאעידה.
- בעקבות פרסומים בעיתון (Wall Street Journal) לפיהם שניים מבכירי הארגון אשר נעצרו בפקיסטן הודו במעורבותם בפיגועים במומבאי הכחיש דובר לשכר א - טייבה טענות אלה והצהיר כי: "הודו נכשלה בהצגת ראיה כלשהי למעורבות הארגון בפיגועים וכעת ארה"ב מנסה לסייע לה בפברוק הראיות".²⁴
- ב - 19 ינואר 2009 הודיע דובר ארגון לשכר א - טייבה, ד"ר עבדאללה גזנאווי, כי הארגון מוכן להפסיק את המאבק המזויין נגד הודו בחבל ג'אמו - קשמיר אם המערכת הבינ"ל תביא להפסקת הכיבוש ההודי בחבל. דובר הארגון צוטט בעיתון הינדו:²⁵
- "אם העולם יאזין לזעקתנו וימלא את תפקידו בפתרון בעיית קשמיר, אין צורך בהמשך הלחימה. המאבק שלנו ממוקד בקשמיר בלבד ואין לנו קשר למאבק של קבוצות חמושות הפועלות בזירה הבינ"ל.

אין לנו אג'נדה גלובלית.

אנו רק רוצים בשחרור קשמיר ואם זה יושג בדרכי שלום אנו נקבל זאת בברכה.

אנו לא רואים בעימות המזויין כדרך היחידה להשגת המטרה".

ב - 10 פברואר 2009, פרסם, מצטפה אבו אל יאזיד, מפקד אל קאעידה באפגניסטן, קלטת בשפה הערבית

והזהיר את הודו כי היא צפויה לפיגועים נוספים נוסח מומבאי אם תעיז לתקוף את פקיסטן.

יאזיד טען כי הודו הושפלה בפיגוע שבוצע בנובמבר 2008 והיא צפויה להשפלות נוספות אם תחליט לנקום

בפקיסטן .

בקלטת אומר אל יאזיד כי: "המוג'אהדין יפוררו את צבאותיכם (צבא הודו) לאבק, כשם שעשו לרוסים

באפגניסטן. אנחנו נביא מוג'אהדין ומתאבדים מכל העולם המוסלמי להילחם נגדכם. נפגע במרכזים

הכלכליים שלכם ונהרוס אותם עד היסוד".

אל יאזיד גינה בקלטת את האיסור שהטילה ממשלת פקיסטן על קיום ארגונים צבאיים לאחר הפיגועים

במומבאי , וקרא לעם הפקיסטני להתקומם ולהפיל את ממשלתו של הנשיא אסיף עלי זרדארי.²⁶

נראה כי הזהרת ארגון אל קאעידה במקרה זה אינה משרתת את מטרות ארגון לשכר א - טייבה שמנסה

להתנער מאחריות לפיגועי מומבאי ולקשרים עם ארגון אל קאעידה והג'יהאד העולמי.

ארגון הצדקה האיסלאמי - ג'מעאת א - דעווה²⁷

ארגון לשכר א - טייבה וארגון הצדקה ג'מעאת א - דעווה הוקמו כאמור במקביל ע"י מייסד ומנהיג שני הארגונים חפיז מחמד סייד.

בעקבות החלטת ממשלת פקיסטן להוציא מחוץ לחוק את ארגון לשכר א - טייבה (2002), הכריז חפיז מחמד סייד כי הוא אינו עומד עוד בראש הארגון אך המשיך לשאת בתואר ראש ארגון ג'מעאת א - דעווה. לטענת גורמי מודיעין מערביים קיימת זהות בין שני הארגונים ולאור טענה זו כללה ארה"ב את ארגון ג'מעאת א - דעווה ברשימת ארגוני הטרור (שנת 2006) והקפיאה את נכסיו.

מטה ארגון ג'מעאת א - דעווה נמצא בפרברי העיר לאהור וכולל מלבד מבנה משרדים גם שני בתי ספר ובית חולים. ראש הארגון חפיז מחמד סייד נעצר פעמיים ע"י השלטונות הפקיסטניים בשל נאומים קיצוניים שנשא אולם הוא לא הועמד לדין ולאחר תקופות מעצר קצרות שוחרר.

ארגון ג'מעאת א - דעווה עוסק בגיוס כספים במזרח התיכון ואסיה ובאמצעות האינטרנט, בפעילות נרחבת של חינוך וסיוע סוציאלי, אולם לצד פעילות הצדקה מהווה כאמור הארגון גם מוקד לגיוס מתנדבים לארגון לשכר א - טייבה ולשיגורם לפעילות טרור בחבל קשמיר ובאפגניסטן.

ארגון ג'מעאת א - דעווה מילא תפקיד חשוב בסיוע לנפגעי רעידת האדמה בחבל קשמיר בפקיסטן ב - 2005, כאשר ברעידת האדמה ניספו כ - 1,000 בני אדם ומאות אלפים איבדו את בתיהם. הארגון בנה מאז למעלה מ - 5,000 בתים, 39 בתי ספר ו - 59 מסגדים, באזורים שנפגעו.

הארגון מנהל גם פעילות הסברתית עניפה במסגרתה הוא מביע התנגדות נחרצת להשתתפות פקיסטן במלחמה נגד הטרור לצידה של ארה"ב, לשיחות שלום בין פקיסטן להודו ומצדיק במוצהר את הג'האד לשחרור חבל ג'אמו - קשמיר.

בשנת 2006 הוביל הארגון הפגנות המונים בלאהור נגד דנמרק ומדינות אירופאיות נוספות בעקבות פרסום הקריקטורות של הנביא מוחמד.

לארגון בעלי ברית מקרב המפלגות בעלות האוריינטציה האיסלאמית במערכת הפוליטית הפקיסטנית ובהן המפלגה האיסלאמית הגדולה ביותר ג'מעאת א - איסלאמי וכן תומכים בקרב הממסד הביטחוני.

בראיון למגזין (Outlook) טען חפיז מחמד סייד כי²⁸: "אנו לא עשינו זאת, לשכר אינה מאמינה בפגיעה באזרחים. זו אינה הפעם הראשונה שהודו מאשימה את פקיסטן. זה היה כישלון המודיעין ההודי שהולך לפיגועים במומבאי".

סייד טען כי הודו משתמשת בפקיסטן כ"שק חבטות" כדי לחפות על כשלונותיה וכי היא אינה מעוניינת בחקירה אמיתית של הפיגועים.

הוא הוסיף כי "הם (ההודים) החלו בהאשמות נגד פקיסטן עוד בשעה שהפעולה הייתה בעיצומה".

ב - 11 דצמבר 2008 התקבלה החלטה במועבי"ט לצרף את ארגון ג'מעאת א - דעווה ואת ראשי הארגון לרשימת ארגוני הטרור (עפ"י החלטת מועבי"ט 1267), ראשי ארגון ג'מעאת א - דעווה הכלולים בהחלטת

מועבי"ט הינם:²⁹

- חפיז מחמד סייד - ראש הארגון.
 - זכי אל רחמן לקווי - ראש המבצעים (ארגון לשכר א - טייבה).
 - חאג'י מחמד אשראף - אחראי הכספים (ארגון לשכר א - טייבה).
 - מחמוד מחמד אחמד בהזיק - נציג ארגון לשכר א - טייבה בערב הסעודית ואחראי על גיוס כספים עבור הארגון.
- יצויין כי ראשי ארגון ג'מעאת א - דעווה עפ"י החלטת מועבי"ט הינם ראשי לשכר א - טייבה דהיינו מועבי"ט אימצה את הטענה בדבר הזהות בין ג'מעאת א - דעווה ללשכר א - טייבה.
- החלטת מועבי"ט מחייבת מדינות להקפיא את כספי הארגון והעומדים בראשו, למנוע את כניסת אנשי הארגון לשטחן ולמנוע מכירת נשק וטכנולוגיות לארגון.
- בעקבות החלטת האו"ם לצרף את הארגון לרשימת ארגוני הטרור³⁰ ולחצה של ממשלת הודו, פשטו כוחות הביטחון הפקיסטניים על משרדי הארגון ברחבי פקיסטן, סגרו 46 מהם ועצרו 989 עובדים. ראש הארגון חפיז מחמד סייד נעצר אף הוא והושם במעצר בית בלאהור.
- בתגובה לסגירת המשרדים והמעצרים קיימו תומכי הארגון הפגנות מחאה בבירה איסלאמאבאד ובערים נוספות בפקיסטן, גינו את פעולות הממשלה ודרשו לשחרר את העצורים ולחדש את פעילות הארגון.³¹
- העיתון (Hindustan Times) דווח בתחילת ינואר 2009³² כי הארגון שינה את שמו ל"טהריק א חרמת א ראסול" (התנועה להגנת כבוד האל) על מנת לעקוף את האיסור שהוטל על פעילותו ע"י שלטונות פקיסטן. לפי שעה לא ידוע על צעדים שנקטו השלטונות הפקיסטניים לגבי הפעילות המחודשת של הארגון בכינויו החדש.

תגובת הודו לפיגועים

הודו האשימה את פקיסטן כי הטרוריסטים שביצעו את הפיגועים במומבאי יצאו משטחה.³³ בעקבות מתקפת הטרור חלה פגיעה חמורה ביחסים בין הודו לפקיסטן שהחלו להפשיר בשנים האחרונות ובעיקר לאחר הקמת הממשלה החדשה בפקיסטן (פברואר 2008) ובחירת זרדארי כנשיא פקיסטן. אמצעי התקשורת בהודו דווחו בפירוט רב על הקשר בין מבצעי מתקפת הטרור במומבאי לפקיסטן ואילו התקשורת בפקיסטן מיהרה להגיב תוך האשמת התקשורת בהודו כי היא ניזונה ממידע לא מאומת המגיע ממקורות ביטחוניים הודיים שמנסים לדחוף את שתי המדינות לעימות צבאי.³⁴ נראה כי בשעה שהמדינאים בהודו ובפקיסטן ניסו לפעול למניעת עימות בין המדינות, אמצעי התקשורת ודעת הקהל בהודו דורשים מהשלטונות לנקוט בצעדי תגובה חריפים. הודו נמצאת בעיצומה של מערכת בחירות ומפלגת האופוזיציה ההינדית הלאומנית "מפלגת העם ההודי" (BJP) פרסמה מודעות ענק בעיתונות בהן האשימה את הממשלה ההודית בכניעה לטרור. במודעות נאמר כי "הממשלה לא מסוגלת ולא רוצה לטפל בטרור"³⁵. כנאום בחירות שנשא נשיא מפלגת ה - BJP, רג'זאת סינג, טען כי מפלגת השלטון עשתה שורה של מישגים ביחסיה עם פקיסטן:³⁶

- לטענתו, בינואר 2004, במסגרת שיחות שהתנהלו בין הודו לפקיסטן התחייבה האחרונה לאסור על שימוש בשטחה לביצוע פעילות טרור נגד הודו אולם בהודעה המשותפת שפורסמה בגמר השיחות הדבר לא בא לידי ביטוי.
- בכינוס המדינות הבלתי מזדהות שהתקיים בקובה ב - 2006 הצהיר ראש ממשלת הודו כי פקיסטן היא קורבן לטרור ובכך סלל את הדרך בפני פקיסטן להימנע מנטילת אחריות לפעולות טרור שמתבצעות משטחה.
- בעקבות פיגועי מומבאי ממשלת הודו לא נקטה במכלול הצעדים המתחייבים מול פקיסטן. ארגון האופוזיציה ההודי הקיצוני (National Volunteers Corps - RSS) אף הרחיק לכת והזהיר כי מלחמה גרעינית עם פקיסטן תהיה בלתי נמנעת אם פקיסטן תסרב להיענות לדרישותיה של הודו. ראש הארגון K.S Sudarshan ציין כי המשך תמיכת פקיסטן בטרור עלולה להוביל למלחמת עולם שלישית וקרא לאומה ההודית להתאחד אל מול האיום הפקיסטני.³⁷ לפיכך הממשלה בהודו נמצאת בלחץ חריף מצד דעת הקהל והאופוזיציה אשר דורשות ממנה לנקוט בתגובה הולמת לחומרת האירועים. בעקבות הפיגועים במומבאי זומן שגריר פקיסטן בהודו למשרד החוץ ההודי ובהודעה שנמסרה ע"י משרד החוץ ההודי לאחר הפגישה נאמר:³⁸

"נמסר לו (לשגריר פקיסטן) שמתקפת הטרור האחרונה במומבאי בוצעה ע"י גורמים שיצאו מפקיסטן. הממשלה (ההודית) מצפה כי תינקט פעולה נחרצת נגד גורמים אלה. יהיו אשר יהיו, האחראים לזוועה הזו". הודו דרשה מפקיסטן להסגיר לידיה למעלה מ - 20 קיצונים איסלאמיים ועבריינים המבוקשים בהקשר למעורבות בפיגועים במומבאי.

ברשימת המבוקשים שהועברה ע"י הודו מופיעים:³⁹

- **חפיז מחמד סייד** - מייסד וראש ארגון לשכר א - טייבה וג'מעאת א - דעווה.
- **מלוונה מסעוד אזהאר** - מייסד ארגון הטרור "ג'ייש מחמד".
- איברהים דאוד - חשוד כי מימן את הפיגועים במומבאי. איברהים דאוד הינו ראש ארגון פשע הודי המבוקש ע"י השלטונות ההודים למעלה מ - 15 שנים. איברהים דאוד חשוד כי תכנן ב - 1993 יחד עם אחיו אניס, פיגועים במומבאי, שבהם נהרגו למעלה מ - 200 בני אדם ונפצעו יותר מ - 700. בינואר 2002 היה דאוד מעורב בפיגוע במרכז התרבות האמריקאי בכלכותא. באוקטובר 2003 הכריזה ארה"ב על איברהים דאוד כטרוריסט בינלאומי בעל קשרים לאל קאעידה ולשכר א - טייבה והקפיאה את נכסיו.
- שאקיל צהוטה - טרוריסט הודי שנמנה על קבוצתו של איברהים דאוד והיה מעורב בפיגועים רבים בהודו.

במקביל למחאות של הודו ודרישותיה מפקיסטן לנקוט בצעדים ממשיים נגד האחראים לפיגועים הועלתה הכוננות ותוגברו הכוחות בגבול עם פקיסטן והודו הזהירה כי היא עשויה לשקול גם הפעלת כוח נגד פקיסטן אם זו לא תענה לדרישותיה.

יחד עם זאת נמנעה הודו מלהגדיר לוח זמנים קשיח במסגרתו היא דורשת היענות של פקיסטן לתביעותיה וע"י כך הותירה מרחב להידברות נוספת בין המדינות.⁴⁰

בשבוע האחרון של דצמבר 2008, דווח על תמרונים נרחבים שקיימה הודו בחבל פנג'אב וברג'סטאן. בתמרונים שבוצעו לא הרחק מהגבול עם פקיסטן נטלו חלק 3 גייסות (גייס מס' 2, גייס מס' 10 וגייס מס' 11). כמו כן דווח על תנועה של כוחות הודים לחבל ג'אמו - קשמיר.

הודו טענה כי מדובר בתרגילים שגרתיים שמתקיימים בכל שנה באזורים אלה וכי הכוחות שהועברו לחבל לג'אמו - קשמיר הגיעו לצורך תחלופה שגרתית של הכוחות בחבל.

הודו הדגישה כי על אף תגבור הכוחות בצד הפקיסטני של הגבול הודו לא נקטה בצעדים דומים מצידה.⁴¹

ב - 22 דצמבר 2008 הכריז שר החוץ ההודי כי אם מאמצי המערכת הבינ"ל להניע את פקיסטן לפעול באופן ממשי נגד ארגוני הטרור הפועלים משטחה לא יעלו יפה, תפעל הודו על מנת להשיג את מטרותיה.⁴²

דבריו הביאו להגברת המתיחות בין הודו לפקיסטן וראש ממשלת הודו ד"ר מנמוהאן סינג מיהר למחרת לנסות ולהרגיע את המצב והצהיר כי שום צד אינו מעוניין במלחמה אך על פקיסטן לפעול להפסקת פעילות הטרור משטחה.⁴³

למרות המתיחות שתוארה לעיל, קיימו שתי המדינות את מחויבותן להסכם שנחתם ב - 1988 (ואושרר ב - 1991) בדבר העברת רשימת האתרים הגרעיניים של המדינות אחת לשנייה, (אחת לשנה), וזאת כחלק מהסכם אי התקפה של המדינות על אתרי הגרעין במדינה היריבה.

הרשימות הועברו לידי נציגי השגרירויות הפקיסטנית בהודו וההודית בפקיסטן ב - 31 דצמבר 2008.⁴⁴

ב - 1 ינואר 2009 העבירה פקיטון להודו רשימה של 403 אסירים בעלי אזרחות הודית המצויים בבתי כלא בפקיטון והודו הבטיחה גם היא להעביר רשימה דומה לפקיטון. המהלך נעשה בהתאם להסכם בנדון שנחתם בין שתי המדינות במאי 2008.

למרות שלכאורה מדובר ביישום הסכמים ברי תוקף הרי שבעיתוי הנוכחי הדבר עשוי להצביע על רצון של שתי המדינות למתן את המתיחות ביניהן.⁴⁵

ב - 5 ינואר 2009 העבירה הודו לפקיטון מסמך ובו הראיות למעורבות "גורמים בפקיטון" בפיגועים במומבאי. הראיות מבוססות על חקירתו של הטרוריסט שנתפס בפיגוע, בדיקת כלי הנשק בהם נעשה שימוש, נתונים ממערכת ה-GPS שנתפסה וכן נתונים מהטלפונים הלווייניים והסלולריים שנתפסו בפיגוע. הודו הדגישה כי היא מצפה שפקיטון תנקוט בכל הצעדים המתחייבים.⁴⁶

ב - 12 בינואר 2009 ערך נשיא אפגניסטן חמיד קרזאי ביקור בהודו. במהלך הביקור סקר בפני מארחיו את המצב הביטחוני בארצו והלחימה נגד כוחות הטליבאן. הוא הביע את הזדהותו עם הודו לנוכח הפיגועים במומבאי וקרא לפקיטון שלא לדלל את הכוחות העוסקים בלחימה בטרור האיסלאמי בגבול אפגניסטן.

בהודעה משותפת של נשיא אפגניסטן וראש ממשלת הודו בסיום הביקור קראו השניים לפקיטון (מבלי לנקוב בשמה) לעמוד בהתחייבויותיה ולמנוע טרור משטחה כנגד שכנותיה.⁴⁷

ב - 3 פברואר 2009 הצהיר שר ההגנה ההודי א.ק. אנתוני כי הפיגועים במומבאי הרסו את כל ההישגים שהושגו בשנים האחרונות במגעי השלום בין הודו לפקיטון. אנתוני הוסיף כי הטרור האיסלאמי (אותו כינה ה"פרנקשטיין") הפך לאיום על הדמוקרטיה, היציבות והשלום, לא רק של הודו, אלא גם של אפגניסטן ופקיטון, וקרא לפקיטון ולמערכת הבינ"ל לנקוט צעדים נחרצים להפסקת פעילות הטרור.⁴⁸

בשעה שארגון לשכר א - טייבה מתנער מאחריותו לפיגועים וממשלת פקיטון מנסה להרגיע את המתיחות מול הודו, פורסמה ב - 10 פברואר 2009 קלטת וידיאו של בכיר באל קאעידה אשר איים על הודו בפיגועים נוספים דוגמת הפיגועים במומבאי אם תעיז לנקום בפקיטון (ראה פירוט בפרק הדין בלשכר א - טייבה).

בתגובה לאיומי אל קאעידה הצהיר שר ההגנה ההודי, אנתוני, כי כוחות הביטחון של הודו ערוכים בכל עת לקדם כל איום על ביטחונה של המדינה.⁴⁹

פיגועי מומבאי גרמו לויכוח פנימי בהודו לא רק בין האופוזיציה למפלגת השלטון (על רקע הבחירות) אלא גם בתוך הממשלה ההודית.

הגורמים הניציים סבורים שהממשלה ההודית לא נקטה בצעדים שהתחייבו מחומרת הפיגועים וחותרים למדיניות "כל האופציות פתוחות" תוך איום מרומז לנקיטת צעדים צבאיים אם פקיטון לא תיענה לדרישות ההודיות.

הגורמים המתונים בממשלה ההודית סבורים כי "אין אופציה צבאית" וכי יש להגיע עם פקיטון להבנות למניעת הישנות פיגועים בעתיד וזאת באמצעים מדיניים ולחץ בינ"ל.

ב - 12 פברואר 2009 העבירה פקיסטן את תשובותיה למידע שהועבר אליה מהודו ולראשונה הודתה כי אכן הפיגועים במומבאי תוכננו על אדמתה.⁵⁰

משרד החוץ ההודי הודיע בתגובה כי ההודאה הפקיסטנית באחריות חלקית לתכנון הפיגועים היא "התפתחות חיובית" וכי הודו מצפה מפקיסטן לנקוט בצעדים לחיסול תשתית הטרור בשטחה.⁵¹ במסיבת עיתונאים שקיים ב - 12 פברואר 2009 מפקד משטרת מומבאי הוא מסר כי 10 המפגעים שהגיעו מפקיסטן נעזרו בסייענים מקומיים שמשטרת מומבאי מחפשת אחריהם ואשר ייתכן וחלקם נמלטו לפקיסטן.⁵² הייתה זו הפעם הראשונה שגורמים בהודו הצביעו על אפשרות כי לפיגועים במומבאי היו גם שותפים מקומיים (הודים).

לפי שעה, נכון לפברואר 2009, נמשכת המתיחות בין שתי המדינות, כאשר הודו מצפה שפקיסטן תנקוט בצעדים משמעותיים להפסקת פעילות הטרור משטחה ובאם תמשיך לסרב להסגיר להודו את החשודים בביצוע הפיגועים הרי שלמצער תעמיד אותם למשפט ותמצה עימם את הדין.

תגובת פקיטן

בעקבות ההאשמות מצד הודו בדבר אחריותה של פקיטן לפיגועים במומבאי מיהרו ראשי המדינה להצהיר כי פקיטן אינה אחראית ואינה מעורבת בפיגועים במומבאי.

ראש ממשלת פקיטן יוסוף ריזה גילאני הצהיר כי ארצו לא הייתה מעורבת במתקפה וכי ראש שירותי המודיעין הפקיסטניים ייסע להודו לפגוש את עמיתיו. זמן קצר לאחר מכן חזר בו דוברו של ראש הממשלה מהצעה זו והודיע כי קצין אחר ייסע להודו,⁵³ (בפועל לא הגיע להודו איש).

נשיא פקיטן אסיף עלי זרדארי הביע את צערו על הנפגעים בפיגועים במומבאי אולם שלל כל קשר של מדינתו לפיגועים.⁵⁴

בראיון ל - CNN⁵⁵ אמר הנשיא הפקיסטני כי הוא באופן אישי וארצו גם הם קורבנות של הטרור הרצחני, (כזכור, רעייתו בנזיר בהוטו נרצחה בפיגוע).

זרדארי הציע להקים ועדת חקירה משותפת עם הודו והדגיש את רצונו בקיום יחסי שכנות טובים ושלוש עם הודו.

בהמשך הראיון טען זרדארי כי טרם קיבל שום ראיה מוצקה שהטרוריסט שנותר בחיים ונלכד ע"י כוחות הביטחון ההודיים הוא פקיסטני וכי הטרוריסטים יצאו לפיגוע מפקיטן.

זרדארי נשאל גם לגבי מעורבות אפשרית של ארגון לשכר א - טייבה בפיגועים והשיב כי הארגון הוצא מחוץ לחוק וכי אם הארגון מעורב בפיגועים הרי שהדבר היה בלא ידיעתה של ארצו.

בתגובה לדרישות של הודו כי פקיטן תסגיר לידיה 20 איש המצויים בפקיטן וחשודים במעורבות בפיגועים במומבאי - הצהיר זרדארי כי אין בכוננתו להיענות לדרישה ההודית.

בעוד שהמנהיגות המדינית בפקיטן הפגינה קו פייסני, נקטו בכירי הצבא הפקיסטני בגישה נוקשה יותר תוך הדגשה כי כל מהלך כוחני הודי בתגובה לפיגועים ייתקל בתגובה הולמת מצד פקיטן.

מחשש למהלכים צבאיים מצד הודו, הועלתה הכוננות בצבא פקיטן, בוטלו חופשות ותוגברו הכוחות לאורך הגבול עם הודו.

בשבוע האחרון של דצמבר 2008 ביצע חה"א הפקיסטני תרגיל רחב היקף שנועד לאותת להודו כי אם היא תרצה לתקוף יעדים של ארגוני טרור בשטח פקיטן הרי שחה"א הפקיסטני מצוי בכשירות ובכוננות למנוע זאת.

במקביל, לאור הגברת המתיחות בין המדינות הודיע קצין בכיר בצבא פקיטן כי בכוננת ארצו להעביר כוחות מגבול פקיטן - אפגניסטן, (כוחות העוסקים במלחמה בטרור), לתגבור הגבול עם הודו לנוכח האיומים

ההודים על פקיטן ובסוף דצמבר אכן מימשה פקיטן את אזהרתה והעבירה כוחות לגבול הודו.⁵⁶

בעקבות הפיגועים במומבאי והתגברות המתיחות בין הודו לפקיטן יצאו ראשי השבטים בגבול פקיטן -

אפגניסטן ואף ראשי הטליבאן הפקיסטני (טהריק א טליבאן) בקריאה לממשלת פקיטן להפסיק את

העימותים בגבול פקיטן - אפגניסטן ולהפנות את הכוחות לגבול פקיטן - הודו.⁵⁷

- כינוס של ראשי שבטים במירנשאה קראו המתכנסים לממשלת פקיסטן להפסיק את הפעולות הצבאיות באזור השבטי (FATA) ולהפנות את הכוחות למנוע את התוקפנות ההודית. ראשי השבטים הציעו כי הם יפרסו את אנשיהם לאורך הגבול עם אפגניסטן וע"י כך יוכלו הכוחות של צבא פקיסטן לעבור לחזית מול הודו. עוד הוסיפו כי אם יפרצו מעשי אלימות עם הודו הם ישלחו מתנדבים להילחם נגד ההודים.⁵⁸
 - אחד ממנהיגי הטליבאן הפקיסטני מולאנה פקיר מחמד קרא לממשלת פקיסטן להפסיק את העימות עם הטליבאן במערב פקיסטן לנוכח הסכנה מצד הודו והבטיח כי אנשי הטליבאן יילחמו לצד צבא פקיסטן אם תתקוף הודו את פקיסטן.
- בעקבות הלחץ ההודי והאמריקאי נקטה פקיסטן מספר צעדים מעשיים במסגרתם פשטו כוחות הביטחון הפקיסטניים על מחנות אימונים ומשרדים של ארגון ג'ייש מחמד, ארגון לשכר א - טייבה וארגון הצדקה ג'מעאת א - דעווה. לטענת שלטונות פקיסטן, נסגרו 20 משרדים, 94 בתי ספר, שתי ספריות, 6 אתרי אינטרנט, על 124 איש הוטל פיקוח והוגבלו תנועותיהם ונעצרו 70 בני אדם ובהם:⁵⁹
- חפיז מחמד סייד, מייסד וראש ארגון לשכר א - טייבה וג'מעאת א - דעווה, (הושם במעצר בית).
 - זכי אל רחמן לקווי, מפקד בכיר בארגון לשכר א - טייבה החשוד כי עמד מאחורי הפיגועים במומבאי.
 - זראר שאה, בכיר בארגון לשכר א - טייבה החשוד בהכנת מערכות התקשורת עבור המפגעים במומבאי. (נטילת האחריות לפיגועים תחת השם "דיכאן מוג'אהדין" נשלחה מכתובת אימייל שהוכנה ע"י זראר שאה).
 - מסעוד אזהאר, ראש ארגון "ג'ייש מחמד".
 - ג'אווד איקבאל, שהה בברצלונה בספרד "פותה" לשוב לפקיסטן ונעצר. איקבאל שילם עבור האינטרנט (Internet Domain) ששימש לתקשורת לפני ובמהלך הפיגועים.
 - חמאד אמין צאדק, פעיל בכיר בארגון לשכר א - טייבה.
 - שני עצורים נוספים הם: מוחמד אשפאק ואבו חמזה.
- דעת הקהל בפקיסטן דוחה את ההאשמות ההודיות ולמרות שקיימים גילויי אמפתיה לקורבנות התקפות הטרור במומבאי הרי שככלל בולט הלך רוח לאומי הדוגל מהימנעות מכל צעד שיתפרש ככניעה וכפגיעה בכבוד הלאומי הפקיסטני.
- החוגים האיסלאמיים במדינה נוקטים בגישה חריפה יותר ומאשימים את הודו בניסיון לנצל את הפיגועים לצורך תוקפנות כנגד פקיסטן ומצדיקים את הפיגועים כתגובה להמשך הכיבוש ההודי בחבל ג'אמו - קשמיר. בתגובה למידע שהעבירה הודו לפקיסטן לגבי הפיגועים טענה פקיסטן כי המידע שהועבר אינו בבחינת ראיות שעל בסיסן ניתן יהיה לנקוט בצעדים משפטיים נגד חשודים.⁶⁰
- יועץ רה"מ לענייני פנים, רחמן מליק, הגיב על דרישותיה של הודו להסגיר את החשודים במעורבות בפיגועים, כי אם הודו תמשיך להתעקש על כך, הרי שפקיסטן תדרוש מהודו להסגיר לידיה את החשודים העצורים בהודו בהקשר לפיגוע שבוצע ברכבת בפקיסטן (2006).

הוא שב וטען כי החשודים בפיגועים במומבאי יועמדו לדין בפקיסטן אם יימצאו הראיות המאפשרות זאת.⁶¹
ב - 29 בינואר 2009 דיווח גורם משטרתי בכיר בפקיסטן על מעצר שלושה אזרחים פקיסטנים החשודים כי פעלו בשליחות המודיעין ההודי.

השלושה חשודים באיסוף חומר מודיעיני אודות יעדים ואישים בפקיסטן ולטענת הגורם המשטרתי הוטלה עליהם גם משימה של פגיעה במסגדים ובאתרים השייכים לארגון לשכר א - טייבה, (שביצע את הפיגועים במומבאי).⁶²

נראה כי מעצר החשודים וההאשמות נגד הודו נועדו להיות מענה לטענותיה ודרישותיה של הודו מפקיסטן ולהציג בפני המערכת הבינ"ל דווקא את הודו כמדינה התוקפנית.

ב - 12 פברואר 2009 פרסמה פקיסטן את תשובותיה לקלסר המידע שהועבר אליה ע"י הודו ובפעם הראשונה הודתה כי הפיגועים במומבאי תוכננו בחלקם בפקיסטן. משרד החוץ הפקיסטני העביר את ממצאי החקירה בפקיסטן לידי השגרירות ההודית באיסלאמאבאד.⁶³

במסיבת עיתונאים שערך מנכ"ל משרד הפנים הפקיסטני, ציין כי גורמי הביטחון בארצו עצרו 9 איש החשודים במעורבות בפיגועים והחלו ההליכים המשפטיים להעמדתם לדין. יחד עם זאת פקיסטן העבירה להודו 30 שאלות עליהן התבקשה להשיב וכן ביקשה דגימות DNA של הטרוריסט קסאב העצור בהודו על מנת לקדם את החקירה ותהליכי ההעמדה לדין. לדבריו החשודים יועמדו לדין בפקיסטן עפ"י החוק נגד טרור וחוק אסור ביצוע פשעים באינטרנט (Anti Terror Act- ATA, Cyber Crime Act), לדבריו החשודים שייכים כולם לארגון לשכר א - טייבה.⁶⁴

תגובת ארה"ב לפיגועים

ב - 3 דצמבר 2008 הגיעה שרת החוץ של ארה"ב, קונדוליסה רייס, לביקור בהודו ובפקיסטן בניסיון להפיג את המתרחשות בין שתי המדינות.⁶⁵

בהודו נפגשה רייס עם ראש הממשלה מנהומן סינג הביעה בפניו את הסולידריות של ארצה עם הודו ואת תנחומיה על הקורבנות אך קראה להודו לנהוג באיפוק. במקביל קראה רייס לפקיסטן לשתף פעולה באופן מלא בחקירת הפיגועים במומבאי.⁶⁶

במקביל הגיע לאסלאמאבאד הרמטכ"ל האמריקאי האדמירל מייק מולן כדי לשכנע את פקיסטן להגביר את פעולותיה נגד ארגוני הטרור האיסלאמיים.

האדמירל מולן קרא לפקיסטן לחקור בנחרצות כל קשר אפשרי של המפגעים במומבאי לקבוצות בפקיסטן. שר החוץ ההודי טען בפגישתו עם רייס כי בידי הודו מידע המעיד על כך שהטרוריסטים שביצעו את הפיגועים היו אזרחים פקיסטניים, הגיעו מפקיסטן לביצוע הפיגועים ומפקדיהם מצויים בפקיסטן. הוא הביע את דרישתה הנחרצת של ארצו כי פקיסטן תנקוט בכל הצעדים נגד מבצעי פעולות הטרור המצויים לטענתו בפקיסטן.⁶⁷

בפגישה שקיימה רייס עם נשיא פקיסטן אסיף עלי זרדארי ב - 4 דצמבר 2008, הביע נשיא פקיסטן בפניה את נכונות ארצו לחקור את הפיגועים ושב והכחיש את מעורבותה בפיגועים.

בתום הפגישה הביעה רייס את שביעות רצונה מנכונותה של פקיסטן להיאבק בטרור ולשתף פעולה בחקירת הפיגועים במומבאי.⁶⁸

ארה"ב פועלת במכלול ההודי - פקיסטני בהקשר לפיגועי מומבאי במגמה להפחית את המתרחשות, לרסן את התגובה ההודית ולדחוק בפקיסטן לנקוט בצעדים ממשיים להיענות לדרישותיה של הודו.

ב - 3 דצמבר 2008, מייק מקקונל (US National Intelligence), בנאום שנשא באוניברסיטת הרוורד, האשים את ארגון לשכר א - טייבה בביצוע הפיגועים במומבאי.

נאומו של מקקונל חיזק את טענות הודו בדבר אחריות פקיסטן לפיגועים ואת דרישותיה כי זו תנקוט בצעדים נחרצים נגד ארגון לשכר א - טייבה ותסגיר לידי הודו את פעילי הארגון החשודים במעורבות בפיגועים.

בעקבות לחצן של ארה"ב והודו, פקיסטן אכן ביצעה כאמור מעצרים, אולם הצהירה כי לא תסגיר אזרחים פקיסטניים לידי הודו ולכל היותר תאפשר חקירה משותפת של הפיגועים.

בעקבות החלטת פקיסטן להעביר כוחות שהיו עסוקים במלחמה נגד טרור בגבול אפגניסטן - פקיסטן, לגבול פקיסטן הודו, שוחחה שרת החוץ של ארה"ב (29 דצמבר 2008) עם נשיא פקיסטן והפצירה בו להימנע מהגברת המתרחשות עם הודו.⁶⁹

שרת החוץ רייס גם דרשה מפקיסטן לנקוט צעדים מוחשיים נגד אנשי ארגון הטרור לשכר א - טייבה, אשר חלקם הודו בחקירתם כי אכן סייעו בביצוע הפיגועים במומבאי.

תחילה, תמכה ארה"ב בדרישתה של הודו כי פקיסטן תסגיר לידיה את החשודים במעורבות בפיגועים ואלה יעמדו לדין בהודו.

הממשל החדש של הנשיא אובמה רואה במלחמה בטרור בזירה האפגנית - פקיסטנית ואת אבטחת יציבות המשטרים הדמוקרטיים בזירה זו כאחד מהמאמצים העיקריים של ארה"ב בעת הזו.

לפיכך זמן קצר לאחר כניסתו לבית הלבן מינה הנשיא אובמה את ריצ'רד הולברוק כשליח מיוחד לאפגניסטן - פקיסטן ושיגר אותו לאזור (תחילת פברואר 2009).

הנשיא אובמה גם שוחח בטלפון עם נשיא פקיסטן זרדארי והבטיח כי ארה"ב תסייע לשמור על הדמוקרטיה, לשפר את המצב הכלכלי והחברתי ותסייע לפקיסטן להתמודד עם איומי הטרור.⁷⁰

ריצ'רד הולברוק במסגרת סיורו באזור נפגש עם מנהיגים וראשי הצבא בפקיסטן ובאפגניסטן, סייר בגבול בין פקיסטן - אפגניסטן וצפוי להגיש בהקדם את המלצותיו לנשיא.

נראה כי הממשל האמריקאי החדש יעשה מאמצים ניכרים לשכך את המתיחות בין הודו לפקיסטן, מהלך שיאפשר לארה"ב לתבוע מפקיסטן להשקיע את מירב המאמצים לטיפול בטרור האיסלאמי בפקיסטן (בעיקר במרחב השבטי בגבול שבין פקיסטן לאפגניסטן).⁷¹

אולם, לאחר התייעצויות עם נשיא פקיסטן, שינתה ארה"ב את עמדתה, מחשש שהסגרת החשודים תפגע ביציבות המשטר בפקיסטן ואימצה את עמדת פקיסטן כי החשודים יועמדו לדין בפקיסטן.⁷²

יצוין כי במהלך השנה האחרונה התאפיינה המדיניות האמריקאית בתת היבשת ההודית בניסיון לקיים "מדיניות מאוזנת" כלפי הודו ופקיסטן. במסגרת זו חלה התקרבות בין ארה"ב להודו ובאוקטובר 2008 נחתם בין המדינות הסכם מסגרת לשיתוף פעולה בתחום הגרעין.

תגובת האו"ם

בפברואר 2009 ערך מזכ"ל האו"ם באן-קי-מון ביקור בפקיסטן ובהודו. במהלך ביקורו נפגש עם ראשי המדינות בניסיון להביא להפגת המתיחות בין המדינות.

בסיום ביקורו קרא מזכ"ל האו"ם למנהיגי הודו ופקיסטן לחדש את הדיאלוג בין המדינות לפתרון מכלול הבעיות ביניהן ובכלל זה המחלוקת על השליטה בחבל ג'אמו - קשמיר.

המזכ"ל גם ציין כי בשיחותיו עם נשיא פקיסטן זרדארי וראש הממשלה גילאני הבטיחו השניים לחקור את הפיגועים במומבאי, לשתף פעולה בחקירה עם הודו ולהעמיד לדין את האשמים.⁷³

כזכור כבר בדצמבר 2008 צירפה מועבי"ט את ארגון ג'מעאת א - דעווה ושני ארגוני צדקה נוספים הפועלים בפקיסטן לרשימת ארגוני הטרור.

מתקפת הטרור במומבאי - המשמעויות האסטרטגיות

הפיגועים במומבאי נתפסים בעיני ארגון לשכר א- טייבה (למרות שהוא מכחיש את אחריותו לפיגועים) ובעיני ארגוני טרור איסלאמיים אחרים כאחד מהפיגועים "המוצלחים ביותר" מאז פיגועי ה- 9/11. לארגון לשכר א- טייבה, אשר הוצא מחוץ לחוק בפקיסטן בשנת 2002, בדומה לארגונים איסלאמיים קיצוניים אחרים הפועלים במדינה זו מספר מטרות מרכזיות:

- כינון משטר איסלאמי בפקיסטן.
 - הפסקת השותפות בין פקיסטן לארה"ב במלחמה העולמית בטרור (בעיקר בזירה האפגנית).
 - שחרור חבל ג'אמו - קשמיר מידי הודו.
 - הפיכת חלקים מהודו לטריטוריות איסלאמיות (באזורים בהם יש רוב מוסלמי).
- ארגון לשכר א- טייבה (וכן ארגון צבא מחמד) "מתמחים" בתכנון ובביצוע פיגועים אסטרטגיים אשר נועדו לקדם את המטרות האסטרטגיות של הארגונים. אלה מאמינים כי עימות כולל בין הודו לפקיסטן, בו להערכתם תהיה ידה של פקיסטן (בתמיכת העולם המוסלמי כולו) על העליונה, תקדם את מימוש מטרותיהם האסטרטגיות.

הפיגוע שביצעו ארגונים אלה בפרלמנט ההודי ב- 2001 כמעט והביא לעימות צבאי בין הודו ופקיסטן, תוצאה אשר לדעת ארגון לשכר א- טייבה הייתה כאמור מקדמת את מטרותיו האסטרטגיות של הארגון. הפיגועים במומבאי מהווים לפיכך גם הם חלק ממהלך אסטרטגי של ארגון לשכר א- טייבה (וייתכן גורמים נוספים העומדים מאחוריו) שנועד לשרת מספר מטרות:

- הפסקת תהליך שיפור היחסים בין ממשלת זרדארי בפקיסטן והודו אשר ייתכן והייתה מוליכה למשא ומתן בין המדינות להסדרת המחלוקת בסוגיית ג'אמו - קשמיר.
- הפסקת המהלכים הצבאיים של צבא פקיסטן נגד הגורמים האיסלאמיים בגבול פקיסטן אפגניסטן (הטליבאן הפקיסטני והאפגני, אל קאעידה וארגונים נוספים) והסטת הכוחות הפקיסטניים לעבר הגבול עם הודו.
- החלשת ממשלת זרדארי הנתפסת בעיני הארגונים האיסלאמיים כ"ממשלת בובות" המשרתת את האינטרסים של ארה"ב.
- השפעה על תוצאות הבחירות בהודו, כאשר הפיגועים נועדו להחליש את מפלגת השלטון המתונה ולסייע לאופוזיציה הרדיקלית לזכות וע"י כך להגביר את האפשרות לעימות בין הודו לפקיסטן.

יעדי מתקפת הטרור נבחרו בקפידה ונועדו להשגת מספר מטרות נוספות: המלונות ובית חב"ד נבחרו על מנת לפגוע באזרחים זרים בעיקר מערביים, ישראלים ויהודיים ובכך להשיג את התוצאות הבאות:

- תהודה תקשורתית מירבית - פיגוע רב לאומי.
- פגיעה באויבי האיסלאם ה"יהודים - צלבנים" (ע"פ הגדרתו של בן לאדן).

- יצירת מתיחות בין הודו למדינות אשר אזרחיהן נפגעו בפיגוע.
 - הבלטת החולשה וחוסר האונים של הודו להגן על אזרחיה ועל אזרחים זרים המתארחים בשטחה.
 - לגרום לפגיעה כלכלית קשה בהודו (מומבאי כמרכז מסחרי ותיירותי בינ"ל חשוב של הודו).
- ארגון לשכר א- טייבה בחר לבצע את מתקפת הטרור במומבאי במהלך תקופת הבחירות בהודו (כפי שכבר צויין לעיל) אולם גם בסמיכות למועד העשור לאירועי הריסת מסגד באבאר (באבאר מסג'יד), עיתוי המתאפיין במתיחות רבה בין מוסלמים להינדים בהודו.
- מתקפת הטרור במומבאי כוונה בראש וראשונה לפגוע בהודו אולם במידה רבה היא נועדה לפגוע גם בממשלו של זרדארי בפקיסטן.
- פיגועים אלה ממחישים באופן בולט את הסכנה האסטרטגית הגלומה בקיומם ובפועלם של שחקנים לא מדינתיים אשר עלולים באמצעות פיגועי טרור להשפיע על יציבות משטרים, על היציבות האזורית במוקדי עימות ולחולל משברים בעלי השלכות אסטרטגיות גלובליות.
- נראה כי לממשלת זרדארי אכן לא היה כל עניין ליזום את הפיגועים במומבאי אולם ממשלת פקיסטן נושאת באחריות לפיגוע טרור אשר מבצעה יצאו משטחה.
- ארגון לשכר א - טייבה הוצא אמנם מחוץ לחוק בפקיסטן בשנת 2002 ופעילותו נאסרה, אולם למרות זאת הוא המשיך לפעול, ביצע בשנים 2002 - 2008 עשרות פיגועים בהודו, השתלב בלחימה נגד כוחות הקואליציה באפגניסטן והכין במשך למעלה משנה את הפיגועים במומבאי.
- עובדות אלה עשויות להצביע על כך כי במסד הביטחוני והפוליטי בפקיסטן נמצאים גורמים אשר מצאו לנכון לאפשר לארגון (ולארגונים איסלאמיים קיצוניים נוספים) להמשיך ולפעול בפקיסטן.
- הממשל הנוכחי בפקיסטן בדומה לקודמו (בראשות הנשיא מושארף) נמצא בעימות חריף עם תומכי האיסלאם הרדיקלי וגורמי כוח בעלי אינטרסים שונים דוגמת גורמים בצבא ובגופי המודיעין (בעיקר ה - ISI). העימותים הפנימיים בתוך המערכת השלטונית בפקיסטן מונעים טיפול אפקטיבי בגורמי הטרור האיסלאמיים במדינה זו גם אם ממשלתו של זרדארי אכן תרצה לממש מדיניות כזו. כתוצאה מכך הודו וגם ארה"ב (הזקוקה לשיתוף פעולה של פקיסטן במלחמה באפגניסטן) ניצבות בפני דילמה מורכבת:
- פקיסטן מהווה חממה לטרור איסלאמי ואינה פועלת מספיק לריסונו.
 - הממשל בפקיסטן נמצא בעצמו תחת איום של הטרור האיסלאמי.
 - הפעלת לחץ מסיבי על הממשל בפקיסטן עלולה להביא לקריסתו ולהיווצרות מציאות חדשה אשר תהיה אף גרועה יותר.
 - הסכנה האסטרטגית העיקרית היא בנפילת הנשק הגרעיני של פקיסטן לידי גורמים איסלאמיים קיצוניים.
- כפועל יוצא ממורכבות הבעיה נראה כי הן הודו והן ארה"ב סבורות כי קיימת חשיבות עליונה בשמירת ממשל פקיסטני רציונלי, גם אם לא אפקטיבי, בבחינת הרע במיעוטו.

לפיכך ניתן לראות כי הודו (בגיבוי אמריקאי ובינ"ל) מציבה דרישה נחרצת לממשל בפקיסטן לעשות את המירב על מנת למנוע פיגועים דוגמת פיגועי מומבאי ולהעניש את האחראים לפיגועים אולם תוך הימנעות מלחץ מדיני וצבאי אשר יביאו להסלמה ו/או קריסה של ממשלת זרדארי באסלאמאבאד.

סיכום

פיגועי מומבאי הינם מהחמורים שידעה הודו והם גרמו לטלטלה במערכת הביטחונית ההודית אשר מיהרה להפיק לקחים ולגבש את האמצעים והיכולות למניעת פיגועים דומים בעתיד. פיגועי מומבאי (בדומה לפיגוע בבניין הפרלמנט בהודו ב - 2001) גרמו למשבר חמור ביחסי הודו - פקיסטן, משבר אשר בימים אלה עדיין מצוי בעיצומו.

הפיגועים ממחישים את יכולתו של ארגון טרור (לשכר א- טייבה) לבצע פיגועים בעלי משמעות אסטרטגית אשר יכולים להשפיע על מכלול היחסים בין שתי מעצמות גרעיניות ועל מרקם הקשרים שלהן בזירה האזורית ובמערכת הגלובלית.

הפיגועים במומבאי נתפסים בעיני החוגים האיסלאמיים הרדיקליים וארגוני הג'יהאד העולמי כאחת ההצלחות הבולטות מאז פיגועי ה - 9/11 (של אל קאעידה) ומהווים מקור השראה לביצוע פיגועים דומים.

פיגועי מומבאי מבחינת "המודוס אפרנדי" מהווים חידוש ברפרטואר הפיגועים של ארגוני הג'יהאד העולמי:

- הגעה ליעד הפיגוע בדרך הים (השתלטות על אניה ולאחר מכן הגעה אל החוף בסירות גומי).
- ביצוע פיגוע משולב של תפיסת בני ערובה ופיגוע הרג.
- ביצוע תקיפה של מספר גדול של יעדים במקביל.
- בחירת יעדים הומי אדם על מנת להעצים את מספר הנפגעים.
- פגיעה ביעדים עם אזרחים זרים (בתי מלון) וביעד יהודי/ ישראלי (בית חב"ד).
- ביצוע פיגוע ממושך כ - 60 שעות שבהם שותקה עיר עם אוכלוסייה של מיליוני בני אדם.

בעקבות הפיגועים, הצהירה פקיסטן כי היא אינה קשורה לפיגועים ואף נקטה מספר צעדים נגד ארגון לשכר א- טייבה שביצע את הפיגועים, אולם נראה כי ללא "העלמת עין" מצד גופי הביטחון בפקיסטן (אם לא מעבר לכך) ארגון לשכר א- טייבה לא היה יכול להוציא לפועל פיגוע כה מורכב אשר ההכנות לקראתו נמשכו קרוב לשנה.

יתר על כן, באם ארגון לשכר א- טייבה אכן הוצא מחוץ לחוק בפקיסטן כבר ב - 2002, מדוע נדרשו גורמי הביטחון בפקיסטן לפעול לסגירת מחנות אימונים ומתקנים של הארגון בעקבות הפיגועים במומבאי (2008). לסיכום, נכון לפברואר 2009 עדיין נמשך המשבר בין הודו לפקיסטן ולא ברור לפי שעה כיצד יגיע לסיומו ומה יהיו השלכותיו ארוכות הטווח על יחסי שתי המדינות.

הערות

¹ 26/11 terrorists trained by Pak army, navy instructor: Report, The Times of India, London, Dec 7, 2008

² Tushar serivastava, Sole terrorist survivor reveals he was trained Pak, Hindustan Times, New Delhi, Dec 5, 2008.

³ DNA, Read the world, Mumbai, January 4, 2008.

⁴ What is known about the Mumbai attacks, CNN.com, Nov 28, 2008.

⁵ Attackers had Indian, The News, Mumbai, February 13, 2009.

⁶ Ibid

⁷ Rahul Bedi, Indian forces face criticism for disjointed reaction in Mumbai, Jane's Defence Weekly, December 2008.

⁸ India released pictures, names of coward terrorists, Israel Jewish news, December 10, 2008.

Mumbai attacks: police reveal names of terrorists, Indiaexpress.com, December 9, 2008.

Randeep Ramesh in Delhi and Sneed Shah in Islamabad, India releases pictures of Mumbai gunmen in effort to keep pressure on Pakistan, Gurdian.co.UK, December 10, 2008.

⁹ Bily Rogid, U.N declares Jamaat ud Dawa a terrorist front group, The Long War Journal, December 11, 2008.

¹⁰ Jawed Naqvi, 'Al Qaeda Video' warns India of more attacks, Dawn, New Delhi, February 11, 2009.

¹¹ יורם שוויצר ושאוול שי, הפתעה צפויה, הוצאת מפעלות המרכז הבינתחומי הרצליה, 2003, בע"מ 86-84.
Umar Farooq, The two faces of Lashkar e Taiba, Asharq Alawsat, Dec 6, 2008.

¹² Zahid Hussain, Frontline Pakistan, I.B Tavis, New York, 2008, P- 53.

¹³ Ibid P - 54

¹⁴ Hafiz Muhammad saeed, addressing the Lahore Press Club, February 18, 1996.

¹⁵ Hafiz Muhammad saeed, interview to Takbeer of Pakistan, October 9, 1997.

¹⁶ Ibid P - 54

¹⁷ Ibid P - 55

¹⁸ Ibid P - 55

¹⁹ Zahid Hussain, Frontline Pakistan, I.B Tavis, New York, 2008, P- 55.

²⁰ B.Raman, Lashkar - e - Taiba: spreading the Jihad, Business Line, Financial Daily, January 5, 2001.

²¹ Jonathan Fighel, The Saudi connection to the Mumbai Massacres: Strategic implications on Israel, Jerusalem issue Brief, Vol 8, No 21, February 12, 2009.

²² Zahid Hussain, Frontline Pakistan, I.B Tavis, New York, 2008, P- 61.

-
- ²³ U.K - based terrorists biggest threat to U.S: CIA, Dawn, London, February 9, 2009.
- ²⁴ Lashkar rejects 'confession' in Mumbai probe, Dawn, Srinagar, January 3, 2009.
- ²⁵ Jawed Naqvi, Lashkar offers to put down arms in held Kashmir, Dawn, New Delhi, January 20, 2009.
- ²⁶ אל קאעידה מזהיר את הודו מ"התקפות כמו במומבאי", ניו דלהי (3 - פא), הארץ, 11 פברואר 2009.
Jawed Naqvi, 'Al Qaeda Video' warns India of more attacks, Dawn, New Delhi, February 11, 2009.
- ²⁷ Babar Dogar, Pakistan charity under suspicion in India attacks, A.P, Muridke Pakistan, December 5, 2008.
Lashkar vows to continue its armed struggle in Kashmir, Dawn, Srinagar, December 16, 2008.
- ²⁸ No links with Mumbai attacks, says Let chief, The Times of India, December 4, 2008.
- ²⁹ Security Concil sc/ 9527, Security Council Al Qaida and Taliban sanctions committee adds names of four Individuals to consolidated list, Amends entries of three entities, December 10, 2008.
- ³⁰ Anuar Iqbal, UN official praises Pakistan's cooperation, Dawn, Washington, December 23, 2008.
- ³¹ Backers of banned Pakistan group protest, CNN, Islamabad, December 20, 2008.
- ³² Banned Jamaat - ul Dawa planning to change name? Hindustan Times, January 3, 2009
- ³³ אנשיל פפר, הודו דרשה מאסלאמאבאד לפעול נגד האחראים לפיגוע, הארץ, 2 דצמבר 2008.
- ³⁴ סעיד שאה, גרדיאן, מלחמה אחת כבר נפתחה בין הודו לפקיסטן - בתקשורת, הארץ, 2 דצמבר 2008.
- ³⁵ גובר המתח בין השכנות הגרעיניות הודו ופקיסטן, רויטרס אסלאמאבאד, הארץ, 30 נובמבר 2008.
- ³⁶ Jawed Naqvi, BJP blows hot and cold over Mumbai, Dawn, New Delhi, February 7, 2009.
- ³⁷ Jawed Naqvi, RSS chief says India should be ready for nuclear war, Dawn, New Delhi, December 13, 2008.
- ³⁸ גובר המתח בין השכנות הגרעיניות הודו ופקיסטן, רויטרס אסלאמאבאד, הארץ, 30 נובמבר 2008.
Jawed Naqvi, war hysteria abating on both sides, Dawn, New Delhi, Dec 30, 2008.
- ³⁹ דרושים לחקירה בהודו: רב מחבלים, מקורב לבן לאדן ומרצה לאיסלאם, הארץ, 3 דצמבר 2008.
- ⁴⁰ Jawed Naqvi, Singh fones down rhetoric, Dawn, New Delhi, December 23, 2008.
- ⁴¹ Jawed Naqvi, New Delhi says no extra troops sent to border, Dawn, New Delhi, Dec 27, 2008.
- ⁴² Nobody wants war, Indian P.M says, Al Jazeera, December 23, 2008.
- ⁴³ Jawed Naqvi, Singh fones down rhetoric, Dawn, New Delhi, December 23, 2008.
Pakistan, India swap lists of nuclear installations, Dawn, Islamabad, Jan 1, 2009.
- ⁴⁴ Pakistan, India swap lists of nuclear installations, Dawn, Islamabad, Jan 1, 2009.
- ⁴⁵ Ibid
- ⁴⁶ President Zardari says: No evidence of Pakistan link to Mumbai attacks, Pakistan Times, December 4, 2008.

-
- ⁴⁷ Jawed Naqvi, India urged not to distract Pakistan from anti Taliban war, Dawn, New Delhi, January 13, 2009.
- ⁴⁸ Jawed Naqvi, Mumbai attacks destroyed gains of peace talks: Antony, Dawn, New Delhi, February 4, 2009.
- ⁴⁹ Jawed Naqvi, 'Al Qaeda Video' warns India of more attacks, Dawn, New Delhi, February 11, 2009.
- ⁵⁰ Mobarik A Virk, Mumbai plot partly hatched in Pakistan: Malik, The News, Islamabad, February 13, 2009.
- ⁵¹ Ibid
- ⁵² Attackers and Indian links, The News, Mumbai, February 13, 2009.
- ⁵³ Mumbai 'evidence' given to Pakistan, Al Jazeera, January 5, 2008.
- ⁵⁴ Ibid
- ⁵⁵ Tribal leaders vow to support Pak govt against India, The Times of India, Dec 1, 2008.
- ⁵⁶ Anwar Iqbal, Rice urges restraint as relocation of troops alarms U.S, Dawn, Washington, Dec 30, 2008.
- ⁵⁷ Tribal leaders vow to support Pak govt against India, The Times of India, Dec 1, 2008.
- ⁵⁸ Ibid
- ⁵⁹ Countrywide crackdown on Dawa intensified, Dawn, Islamabad, December 13, 2008.
Scores arrested in Pakistan raids, Al Jazeera, January 16, 2009.
- ⁶⁰ Mumbai dossier 'is not evidence', BBC News, January 15, 2009.
- ⁶¹ Pakistan hints at tit - for - tat response to extradition demand, Dawn, Islamabad, January 19, 2009.
- ⁶² Pakistan detains 'Indian spies', Al Jazeera, January 29, 2008.
- ⁶³ India Mps to unveil Mumbai dossier, Al Jazeera, February 13, 2009.
- ⁶⁴ Mobarik A Virk, Mumbai plot partly hatched in Pakistan: Malik, The News, Islamabad, February 13, 2009.
- ⁶⁵ רייס בהודו בניסיון להפיג את המתרחשות, סוכנות רויטרס מניו דלהי, הארץ, 4 דצמבר 2008.
- ⁶⁶ Rice against hasty conclusions over Mumbai attacks, Pakistan Times, December 4, 2008.
- ⁶⁷ Ibid
- ⁶⁸ US official blames Lashkar for attacks, Washington, Dawn, December 4, 2008.
- ⁶⁹ Anwar Iqbal, U.S wants Mumbai suspects tried in Pakistan, nor to call for extradition, Dawn, Washington, January 2, 2009.
Anwar Iqbal, Rice urges restraint as relocation of troops alarms U.S, Dawn, Washington, Dec 30, 2008.
- ⁷⁰ Zulfikar Ali, Holbroone flies over tribal areas, Swat, Dawn, Peshawar, February 12, 2009.
- ⁷¹ U.S engages Pakistan on unrest, Al Jazeera, February 12, 2009.
- ⁷² Ibid

⁷³ Masood Haider, UN chief calls upon India, Pakistan to resume talks, Dawn, United Nations, February 10, 2009.